

گزارش:

به مناسبت برگزاری چهارمین فوروم بین المللی آب در مکزیک

بهرام قدیمی

مکزیک، ۲۳ مارس ۲۰۰۶

چهارمین فوروم جهانی آب با مشارکت دولت های مختلف، سازمان های مالی بین المللی (بانک جهانی، صندوق بین المللی پول و...)، و مهم تر از همه، شرکت های چند ملیتی آب با تدابیر امنیتی بی سابقه از روز ۱۶ تا ۲۲ مارس ۲۰۰۶ در شهر مکزیک برگزار شد. اگر چه این همایش به هیچ عنوان یک نشست رسمی سازمان ملل و یا دیگر سازمان های بین المللی نیست، از یک سو شرکت وسیع نمایندگان دولت ها به آن شخصیتی رسمی می بخشد، و از سوی دیگر نشان دهنده میزان علاقه این دولت ها در حفظ منافع شرکت های چند ملیتی است.

در پاسخ و به موازات این همایش، مکزیک شاهد سه همایش دیگر نیز بود: یکی همایش سازمان های توده ای (بخصوص اتحادیه خلی انقلابی امیلیانو زاپاتا) و چند سازمان غیر دولتی (از جمله هماهنگی بین المللی مسکن) و نیز همایش فوروم بین المللی در دفاع از آب، متعلق به سازمان های غیر دولتی مکزیک و بین المللی، و سومی تریبونال آمریکای لاتینی آب.

«چهارمین فوروم جهانی آب»

چهارمین فوروم جهانی آب با سخنرانی ویسنته فوکس، رئیس جمهور مکزیک که پیشتر ریاست شرکت کوکاکولا را در این کشور به مدت ۱۵ سال عهده دار بود، با الفاظی خالی از هرگونه حسن نیتی نسبت به حق توده های مردم در استفاده از آب آغاز شد.

از بحث هایی که در این یک هفته توسط مطبوعات منتشر شد می توان نتیجه گرفت که هدف برگزار کنندگان، رسمیت بخشیدن به خصوصی سازی آب تحت عناوین مختلف بود: خصوصی سازی، واگذاری امتیاز، واگذاری سرویس آب رسانی و....

نکته دیگر این است که برای حفظ آب، سازمان ملل باید نیروهای کلاه آبی خود را به مناطقی که در آن درگیری های داخلی جریان دارد اعزام کند تا این نظامیان از آب دفاع کنند. یعنی نظامی کردن، و کنترل مناطق به بهانه دفاع از آب.

مصوبات چهارمین فوروم بین المللی آب، مانند تقریباً تمام نشست های رسمی بین المللی، از قبل تعیین شده بود. با این حال وزرای آب بولیوی و ونزوئلا از همان روز نخست مخالفت خود را با آن اعلام کردند. آبل ممانی، وزیر آب بولیوی که در گذشته رهبر جنبش ضد خصوصی سازی آب در شهر آلَتوی بولیوی بود، به نگارنده اظهار داشت که آن ها چهار نکته را برای ثبت در قطعنامه پایانی این همایش پیشنهاد کرده اند. مهمترین این نکات به رسمیت شناختن حق استفاده از آب به عنوان یکی از حقوق بشر است.

آب باید به عنوان ثروت اجتماعی و فرهنگی در نظر گرفته شود، نه یک ثروت اقتصادی.

«کارگاه آب»

برای دومین بار در مکزیک سازمان های توده ای در روزهای ۱۴ و ۱۵ مارس در یک کارگاه (workshop) یعنی همایش بحث و تبادل نظر گرد آمدند تا تجربیاتشان را با یکدیگر در میان بگذارند.

شرکت گروه های مختلف از شمال تا جنوب مکزیک در این همایش، نشان دهنده این امر است که این تشکل ها هر چه بیشتر به اهمیت آب و حفظ آن به عنوان یک ثروت عمومی پی می برند. با این حال هنوز تا توده ای کردن این آگاهی راه درازی در پیش است. نکات برجسته بحث در این همایش عبارتند از: دفاع از آب به عنوان ثروت اجتماعی. دفاع از آب به عنوان امری فرهنگی. از یک طرف تنها با توجه به درصد بالای بومیان در مکزیک و اساطیر بومیان که زمین را همچون «مادر» تلقی می کنند و آن را «مادر زمین» می نامند و آب را عصاره زمین می شناسند، بعد فرهنگی مسئله روشن می شود، و از طرف دیگر قرار داشتن در صد بزرگی از منابع آب در مناطق بومی نشین این کشور، خود به این معنا است که برای استفاده از این منابع، باید این بومیان را از مناطق شان راند.

در این همایش سازمان های توده ای قرار گذاشتند به منظور ایجاد آگاهی و حساسیت در جامعه، در آینده فعالیت ها و جلسات مختلفی را در سراسر مکزیک سازمان دهند.

در روز ۱۶ مارس به دعوت «جنبش توده ای شهرها» و حمایت گروه های مختلف، تظاهرات گسترده ای با شرکت حدود ۴۰ هزار نفر برگزار شد. این تظاهرات که از میدان «فرشته استقلال» آغاز شده بود، پس از ۴ ساعت در نزدیکی محل برگزاری چهارمین فوروم بین المللی آب با دیوار مستحکمی که پلیس برای حفاظت از فوروم ایجاد کرده بود برخورد. شرکت بی سابقه نیروهای انتظامی جوی خفقان آور بوجود آورده بود. با این حال تظاهرات با آرامش نسبی برگزار شد.

«دادگاه آمریکای لاتینی آب»

دادگاه آمریکای لاتینی آب که از روز ۱۳ تا ۲۰ مارس برگزار شد، در مجموع ۱۴ مورد سوء استفاده از آب، آلوده سازی و حیف و میل کردن آن را بررسی کرد و دولت های زیر را به محکمه کشاند. موارد ذکر شده از این قرارند:

- ۱- مکزیک: آلوده کردن آب و سواحل به علت نشت نفت در ایالت براکروز
- ۲- شیلی: آلوده کردن رودخانه لاس کروسس
- ۳- پاناما: حمل مواد اتمی از کانال پاناما
- ۴- اکوادور: زیر پا نهادن حقوق بشر توسط ساختمان پروژه های مختلف بر مصب رودخانه گویاس
- ۵- مکزیک: آلوده کردن سواحل خلیج سیهواتانخو
- ۶- بولیوی: خصوصی سازی آب در شهر ال آلتو در لاپاز
- ۷- برزیل: آلوده کردن مرداب کاراپیکوئیا در سائوپائولو
- ۸- پرو: آلوده کردن آب در نتیجه استخراج از معادن در کاخامارکا
- ۹- مکزیک: پروژه سد پاروتا
- ۱۰- مکزیک: آلوده ساختن مصب رودخانه های لریما، چاپالا، سنتیاگو، و پاسیفیکو
- ۱۱- مکزیک: آلوده ساختن رودخانه اتویاک در ایالت تلاکسکالا
- ۱۲- مکزیک: از میان بردن مصب رودخانه توسط پروژه سد سازی کوتسامالا- مربوط به بحث روستاها و اجتماع
- ۱۳- آمریکای مرکزی: آلوده کردن آب توسط معادن مختلف در سطح زمین
- ۱۴- مکزیک: از میان بردن مصب رودخانه توسط پروژه سد سازی کوتسامالا- مربوط به جنبش خلق مساهو

این دادگاه که به هیچ عنوان ارزش اجرائی ندارد، فقط با هدف افشاگری و از این طریق تحت

فشار قرار دادن دولت‌ها برگزار می‌شود.
در مجموع تعداد شرکت‌کنندگان در آن کمتر از بقیه موارد بود.

«فوروم بین‌المللی در دفاع از آب»

این فوروم آترناتیو از ۱۷ تا ۱۹ مارس توسط سازمان‌های توده‌ای، و سازمان‌های غیر دولتی در محل سندیکای کارگران تلفن برگزار شد. این فوروم تقریباً تمامی موضوعاتی را که در رابطه با آب قرار دارند به بحث گذاشت:

- خصوصی سازی آب،
- محیط زیست، رابطه‌آب با بحران‌های زیست محیطی
- شرکت‌های چند ملیتی آب و نوشابه سازی. می‌توان ادعا کرد که در سطح جهان تنها شش شرکت وجود دارند که از آب به عنوان کالا استفاده‌های میلیونی می‌برند: شرکت آب سوئز لیونه (Suez Lyonnais des Eaux فرانسه، از سال ۱۸۸۰)، شرکت برق راین- وستفالی (-RWE Rheinisch-Westfaelisches Elektrizitaetswerk ، آلمان، از ۱۸۹۸)، بچتل (Bechtel ایالات متحده آمریکا، از ۱۸۹۸)، کوکا کولا (ایالات متحده آمریکا، از ۱۸۸۶)، شرکت پیسی کولا (ایالات متحده آمریکا، از ۱۹۰۲)، و نستله (Nestle ، سوئیس، از ۱۸۶۷).
- سیاست بانک‌های بزرگ (از جمله بانک آسیائی توسعه، بانک اروپائی سرمایه گذاری BEI، بانک جهانی، صندوق بین‌المللی پول،
- رابطه جهانی شدن سرمایه و آب
- دفاع از آب در آمریکای لاتین
- مقایسه خصوصی سازی و کنترل توده‌ای بر آب
- مبارزات توده‌ای در دفاع از آب (بولیوی، السالوادور، هندوراس، کلمبیا، پرو، اروگوئه ، فیلیپین، هندوستان ...)

شرکت رهبران شناخته شده جنبش‌های توده‌ای در دفاع از آب (مانند اسکار آلیورا که «جنگ آب» در کوچابامبا علیه شرکت بچتل را رهبری کرد) و نمایندگان جنبش‌های رادیکال، بخصوص در مکزیک (مانند مخالفین سد پاروتا در ایالت گررو، و زنان بومی ماسهوا که علیه طرح‌های دولت مکزیک مسلحانه قیام کردند) در این نشست به آن‌وزنه خاصی می‌بخشید.

در قطعنامه پایانی آمده است که آب در هر شکل آن ثروتی عمومی ست. حق استفاده از آن جزو حقوق بشر است. دیگر اینکه آب کالا نیست و به همین دلیل کلیه اشکال خصوصی سازی آن را رد می‌کنیم و سرانجام اینکه مخالفت قاطعانه خود را با چهارمین فوروم و اعضای تشکیل دهنده آن، یعنی شرکت‌های چند ملیتی، بانک جهانی، صندوق بین‌المللی پول، و غیره، و تمام مصوباتش اعلام می‌کنیم. این قطعنامه تمامی سازمان‌های توده‌ای، دولت و پارلمان‌ها را فرا می‌خواند که اصول مطرح شده در این همایش را به چهارچوب‌های قانونی محلی و ملی بدل کنند. قطعنامه همه شهروندان زن و مرد را فرا می‌خواند تا در آکسیون‌های مختلف در سراسر جهان شرکت کنند و پیشنهادهای این همایش را به جنبشی جهانی در دفاع از آب بدل کنند.

این قطعنامه همچنین خواهان آن است که قضیه آب از قرارداد‌های تجارت آزاد بین‌کشورها و از قرارداد‌های مطروحه در سازمان تجارت جهانی برکنار باشد.
سرانجام از همه مردم جهان می‌خواهد تا مبارزاتشان را در دفاع از آب گسترش بخشند.

فوروم جهانی آب بار دیگر نشان داد که سرمایه داری روی هیچ چیزی که از آن بتوان به عنوان کالا استفاده کرد و از آن سود برد، نمی گذرد. تنها مبارزات گسترده و گوناگون توده های مردم است که می تواند در برابر این هجوم همه جانبه سدی ایجاد کند. خصوصی سازی آب و تبدیل آن به عنوان سلاحی علیه جنبش های توده ای طرحی ست که توسط شرکت های چند ملیتی و در سطح جهان ریخته شده، و از همین رو فقط با بین المللی کردن مبارزات است که می توان آن را به چالش کشید.

برای اطلاع بیشتر نگاه کنید به:
http://www.agenciapulsar.org/coberturas/foro_agua/